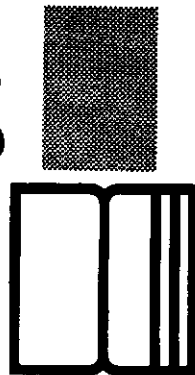

**THE MEANING
AND END
OF RELIGION.**

A Revolutionary
approach to the Great
Religion Straditions

Wilfred Cantwell Smith

معرفی کتاب

نام کتاب: مفهوم و غایت دین

پردازش دیگرگونه به سنت‌های بزرگ دینی

نگارنده: ویلفرد - کانتول اسمیت

Harper & Row publishers Inc.

انتشاراتی: سال جامع علوم انسانی

چاپ اول ۱۹۷۸ میلادی

کتاب «مفهوم و غایت دین» که مطالعه‌ای در واقع شالوده شکن درباره معنا و مفهوم کلمه «دین» می‌باشد، مورد توجه، تحسین و استقبال فلاسفه، تاریخ‌دانان، الهیون و مردم شناسان و افرادی با عقاید مختلف قرار گرفته

کریم‌زاد

است. بنحوی که مطالعات جدی درباره «دین» بدون مراجعه به این کتاب، غیرممکن گردید. آقای دکتر ویلفرد کانتول اسمیت، در این اثر، موفق به ارائه‌ی مقولاتی از تفکر شده است که می‌توان با توسل به آنها، ایمان و اعتقاد سایرین را مورد قضاوت قرار داد.

به گفته آقای جان هیک (John Hick) این کتاب یکی از مطالعات دین کلاسیک مدرن است که ما را قادر می‌سازد پدیده‌های دین را به روشی نو درک کنیم.

این کتاب از دیباچه‌ای به قلم جان هیک و هشت فصل مستقل تشکیل شده است که عبارتند از:

- ۱) مقدمه
- ۲) «دین» در مغرب زمین
- ۳) سایر فرهنگها «ادیان»
- ۴) مسورد
- ۵) آیا این مفهوم [دین] رسا و بسنده است؟
- ۶) سنت افزاینده
- ۷) ایمان
- ۸) نتیجه

ویلفرد کانتول اسمیت، برای مدت نه سال، مدیر مرکز معروف «مطالعات ادیان جهان» دانشگاه هاروارد بود. وی هم‌اکنون استاد مک‌کالوچ (McCulloch) و رئیس «دیپارتمان دین» در دانشگاه دلهاووزی نوا اسکاتیا (Dalhousie University in Nova scotia) می‌باشد. و کتبی از قبیل «اسلام در تاریخ مدرن» و «تنوع ادیان» را تألیف کرده است.

AN INTERPRETATION OF RELIGION

(Human Responses to
the Transcendent)

John Hick

نام کتاب: تفسیری بر مذهب

(واکنش‌های انسانی نسبت به خدا)

نگارنده: جان هیک

نشر در سال ۱۹۸۹ میلادی توسط

Yale University Press

کتاب «تفسیری بر مذهب» از «جان هیک» مشتمل بر پنج بخش (بیست فصل) بعلاوه دیباچه‌ای می‌باشد که در ابتدای آن و به قلم خود نگارنده، به طبع رسیده و «پی‌گفتاری» تحت عنوان «آینده»، که در انتهای آن به چاپ رسیده است.

در دیباچه می‌خوانیم که این کتاب برای کمک به بسط نظریه‌ای میدانی دربارهٔ دین، از نقطه

نظر مذهبی، تدوین شده است. نگارنده در این کتاب، طرح پایه‌ای فلسفی را ارائه می‌دهد و برخی از تفسیرهای مهم‌تر را که به آن اشاره دارد، فراروی می‌نهد. در پس این جهد و تلاش، همواره این اعتقاد حاکم است که فیلسوف دینی باید امروزه نه تنها تفکر و تجربه سنتی را که در آن کار می‌کند، بلکه اساساً تفکر و تجربه دینی نوع انسان را به عنوان یک کل، مورد مطالعه قرار دهد. برای نیل به این منظور، فیلسوفان دینی باید از تاریخ دانان و پدیده‌شناسان دینی نیز مدد گیرند. نگارنده خود بدین کار همت گمارده است. ولی دامنه دانش، بسیار وسیع و دائماً در حال رشد است و لذا ضرورت آشنایی و پرداختن به آن بیشتر می‌باشد. در واقع، نگارنده مجبور به نادیده گرفتن زندگی دینی نواحی زیادی مانند زندگی دینی چین، شده است. دیگر آنکه در تمرکز و پرداختن به «ادیان بزرگ جهان»، توجه لازم را به دین اولیه نداشته است.

نگارنده در ادامه چنین عنوان می‌کند که هرچند هدف از نگارش این کتاب، خلق اثری کامل و تشریحی نبوده است ولی به دنبال کشف مقدماتی مشکلاتی که صرفاً در حال حاضر به فلسفه غربی دین وارد می‌شوند و ارائه‌ی روش مناسب برای پرداختن به آنها می‌باشد. همچنین ابراز امیدواری می‌کند کسانی که معتقدند این روش نامناسب و یا گمراه کننده است، روش دیگر ارائه کنند تا در نهایت، روش‌های مختلفی در دسترس باشد و نقاط ضعف و قوت همه آنها مشخص گردد.

نگارنده در بخش اول این کتاب، تحت عنوان «بیدار شناسیک» به موضوعاتی نظیر «ویژگی نجات‌بخش شناسیک مذهب پس محوری»، «رستگاری، آزادی بخشی به عنوان دگر دیسی انسانی» و «بهین‌انگاری کیهانی مذهب پس محوری» می‌پردازد. در بخش دوم، تحت

عنوان «ابهام دین جهانی»، موضوعاتی مانند «براهین هستی شناسیک، کیهان شناسیک و تدبیر»، «اخلاق، تجربه دینی و احتمال فراگیر» و «گزینش طبیعت باور» را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد؛ در ادامه و در بخش سوم، تحت عنوان «شناخت شناسیک» به موضوعاتی نظیر «مفهوم طبیعی و تجربه»، «مفهوم اخلاقی و حسانی و تجربه»، «مفهوم دینی و تجربه»، «دین و واقعیت»، «دین غیر رئالیست معاصر» و «عقلانیت اعتقاد دینی» می‌پردازد؛ وی در بخش چهارم، تحت عنوان «پلورالیسم دینی» موضوعاتی همچون «فرضیه تکثرگرا»، «پرسونای (شخصگانه‌ی) حقیقت (خدا)» و «ناپرسونای (ناشخصگانه‌ی) حقیقت (خدا)» را به بحث و بررسی می‌گذارد؛ و در نهایت در بخش پنجم، تحت عنوان «ملاک شناسیک»، به موضوعاتی نظیر «نجات بخش شناسی و اخلاق»، «ملاک اخلاقی»، «اسطوره، راز کیش و سوالات بدون پاسخ» و «مشکل دعاوی متعارض صدق» می‌پردازد.

وی در نهایت ابراز امیدواری کرده که منطقی که پذیرای بنای عقاید دین بر تجربیات دینی باشد، در این کتاب ارائه شده تا، به شناخت مشکلات پلورالیسم دینی منتج شود و امکانات و منابعی در بین سنت‌های دینی اصلی دنیا وجود داشته باشد که به حل این مشکلات کمک نماید. جان هیک، استاد «فلسفه دین» در Claremont Graduate School, California می‌باشد.

PROBLEMS

OF

RELIGIOUS

PLURALISM

John Hick

نام کتاب: مشکلات پلورالیسم دینی

نگارنده: "جان هیک"

مؤسسه انتشاراتی:

St. Martin's Press, New York

(Printed in Hong Kong)

چاپ اول ۱۹۸۵ میلادی

چگونه می‌توان از نقطه نظر مذهبی این واقعیت را دریافت که ادیان متعددی وجود دارد؟ اهل ادیان معتقدند سنت خودشان درست است و سایر سنت‌ها به درجات مختلف غلط می‌باشد. شق دیگر این قضیه، تصویری پلورالیستی از ادیان جهان است، که به اعتقاد مؤلف

کتاب فوق‌الذکر، معارف و شناخت‌های مختلف از دین را در برمی‌گیرد و به واقعیت بی‌منتها و یکتای الهی پاسخ می‌گوید. جان هیک، استاد دانفورت فلسفه دین در Claremont Graduate School, California، که سردمدار تفکر در این زمینه می‌باشد در کتاب «مشکلات پلورالیزم دینی» خود، مفاهیم اصولی و اساسی فلسفی «پلورالیزم دینی» و ایرادات مختلفی را که بر آن وارد است، به بحث و بررسی می‌گذارد؛ و به اعتقاد ناشر این کتاب، نتیجه اینچنین مباحثه‌ای جدال برانگیز ولی متقاعد کننده است.

در مقدمه این کتاب به قلم نگارنده می‌خوانیم که فلسفه غربی مذهب تا همین اواخر تقریباً به طور کامل در عرصه‌های سنتی و مذهبی مسیحی - کلیمی فعالیت داشته است، و منظور از مشکلات دینی، مشکلات توحید و یکتاپرستی بوده است؛ چگونه می‌توان وجود خدا را ثابت کرد و ایمان و اعتقاد به او را منطقی جلوه داد؟ چگونه می‌توان در جبهه خدایپرستی به جنگ فلسفه زبانی و علوم مدرن رفت؟ چگونه می‌توان با الفاظ توحیدی و خدایپرستانه به مشکل قدیمی بدی و شرارت پرداخت؟... و البته راه حلهایی که در این زمینه‌ها ارائه شده است فقط به دنیای یکتاپرستی گفتار مربوط بوده است.

این کار البته ادامه خواهد یافت و گاه‌گاه پیشرفت‌های جدید و جالبی در آن بوجود خواهد آمد، ولی توسعه‌ی ریشه‌ای و عمیق در این ورطه، بسط و توسعه‌ی موضوع به نظام و دیسپلینی میان فرهنگی است. چراکه فلسفه دین، در اساس، فلسفه تمام صور دین است و نه صرفاً فلسفه دین خاصی که کسی بدان گرویده و یا آن را ترک گفته است. و بنابراین، انبوه اطلاعات در جهان پس از جنگ جهانی دوم درباره تاریخ و پدیده‌شناسی دین، فیلسوفان این عرصه را واداشت تا به موضوع، در بافت زندگی و عقاید مذهبی نوع انسان به عنوان یک کل بنگرند.

مقالات نه‌گانه کتاب فوق‌الذکر، به عنوان گام‌های اولیه‌ای که یک فیلسوف در این دنیای

جدید برمی دارد، حالت تجربی و اکتشافی دارند. فصل اول این کتاب، ویژگی متفاوتی با سایر قسمتهای آن دارد و آن اینکه تا حدی تاریخچه زندگی نگارنده است و لذا مطالعه آن صد در صد اختیاری است و عدم مطالعه آن هیچ مطلبی را از بحث‌های فلسفی تر بعدی نمی‌کاهد. در فصل دوم، «بینش و تجربه دینی»، در جهت پلورالیسم دینی، به موضوع بکارگیری مفهوم «بینش» در تحلیل تجربی مذهبی و ایمان پرداخته می‌شود. در فصل سوم، «فلسفه پلورالیسم دینی»، تفسیری از نقطه نظر مذهبی، از تکرر سنت‌های بزرگ دینی بدست داده می‌شود. فصل چهارم، «پلورالیسم دینی و دعاوی خودکامه» بحثی درباره مشکل مسیح شناسی در مسیحیت را در برمی‌گیرد. در فصل پنجم، «درباره طبقه‌بندی ادیان» به یکی از مسائل اساسی پلورالیسم دینی پرداخته می‌شود و دو فصل بعدی، «درباره دعاوی متعارض دینی» و «در دفاع از پلورالیسم دینی»، پاسخ‌هایی به نقد این مقاله یا سایر مقالات می‌باشند. در فصل هشتم، «بازپرداختی مجدد به معاد»، با دیدی غیر از دید صد در صد مسیحی، به موضوع پرداخته می‌شود. و در فصل آخر، «زندگی، حال و آینده»، موضوع «انسان» به عنوان موضوعی جهانی بررسی می‌شود. نگارنده کتاب فوق‌الذکر، جان هییک، قبلاً استاد خداشناسی در دانشگاه برمنگهام بوده در دانشگاه کرنل (Cornell) نیز تدریس می‌کرده است.

وی همچنین خالق آثاری از قبیل: Faith and knowledge [ایمان و دانش]، Philosophy of Religion [فلسفه دین]، Evil and the God of love [بدی و خدای عشق]، The Center of Christianity [مرکز مسیحیت]، Arguments For The eXistence of god [دلایل بر وجود خدا]، God and The Universe of Faiths [خدا و جهان عقاید] می‌باشد.